

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

Anul III. Nr. 123.

Constanța, Dumineca 11 Iunie 1895.

20 bani numărul

Constanța 11 Iunie 1895.

Afaceri de-ale orașului Constanța

Unit prietini ne fac observația că ne ocupăm prea puțin de interesele orașului Constanța.

Găsim bine-venit să facem o marturisire cu această ocazie: noi primim ori-ce observații, ori de unde ar veni, cu atât mai mult când ele provin dela prietini.

In adevăr, de unde, un ziarist, ar putea cuprinde atâta vară și multiple trebuințe ale intereselor generale de care e ținut să se ocupa, dacă prietinit nu i-ar veni în ajutor, sau dacă n'ar ținea seamă de cele ce se văd sau se aud în public? — Unul om îl este imposibil să scie tot, să vadă tot, și să aiba soluții gata pentru fie-care problema, ori cât de mică ar fi sfera acțiunilor sale. — Numai oamenii maniaci, ori săraci cu desăvârșire de duh, pot avea această pretenție.

Ca să construiești un bordeiu, să bați un cuiu la o potcovă, dacă voiți, trebuie să alergați la mester, altmintrenea te espui și se prăvali cladirea fără vreme, sau a'ți schiopăta calul.

De la aceste simple noțiuni, până la pretenția de a avea o soluție gata pentru fie-care cestiune ce ieșe în calea unui ziarist, este o distanță cam mare.

Noi ne-am muncit destul, prin coloanele acestui ziar, alergând după opiniunile oamenilor competenți, ori de câte ori problema de deslegat a fost peste puterile noastre. Am facut studii și am dat soluții asupra alimentării orașului cu apă, a planului de prelungire, aliniare și înfrumusețare, a iușinării de scoale, bisericici, a românizării politice și de fapt a orașului, a salubri-

tații și hygienei lui, a pavagelor, a administrării bunurilor comunei, a mișcării comerciale, și multe alte atâta cestiuni mărunte, necruțând pe îci colo mici critici și observații, chiar când aceste observații ne priveau împreună cu pe amicul nostru. — Astfel am înțeles noi a servi interesele orașului; omul nu poate fi insăabil în tōte.

Fostă vre-o lucrare de interes obștesc, unde să ne fi codit, asupra căreia să nu ne fi spus cuvântul nostru? Credem că nu. Deci, observația ce ni se face, cel puțin pentru cele petrecute până acum, e nemeritată.

Un singur fapt din multe altele.

E prospăt lucru în memoria fie-cărui cetitor, siluetele ce ne-am dat, în două articole consecutive, spre a se rezolve o-data quotitatea taxelor de transportul productelor de linia dela cuartierul magaziilor la port.

Ce suntem noi de vină dacă cei dela centru țin, de doi ani, în sertare, convențiunea propusa, privitor la aceste taxe? A noastră poate fi vina dacă, mișcarea comercială, ce a inceput deja cu rapiță, sufere de frigurile nesiguranței: dacă se poate, sau nu, avea posibilitatea incarcării sau descarcării productelor în și din aceste magazin la port? și dacă taxele pe acăstă linie, de 2 kilometri, vor fi mai mari sau mai mici de cât de aci până la Liverpool?

Cu ajutorul unor calcule și cifre venite de la ministerul de interne, noi am stabilit enormitatea taxelor propuse de D. C. F. și am cerut d-lui ministru al lucrarilor publice să revie și să termine la un fel. Mișcarea comercială a inceput deja cu rapiță, cum am șis mai sus. Cumpărătorii sunt în cea mai mare perplexitate, dacă pot sau nu avea vagone pe acăstă linie, și cără vor fi taxele de transport,

spre a sci unde să depoziteze marfa; în magaziile din oraș sau în cele noi din nou cuartier.

Puteam noi constrânge pe funcționarii ministerelor să scotă convenția din sertare și să o supune cuvenitei aprobări ministeriale? Nu; aşa dar observația e nemeritată.

In ce privesc alte cestiuni de gospodărie pur locală, ca: cuartierul nou, surparea crescândă a malurilor în partea de Nord-Est, o viile sadite pe teritoriul comunăi, cestiuni la ordinea zilei, Constanța și-a făcut datoria pe deplin.

Asemenea în privința plantăjiilor și grădinilor din jurul și interiorul orașului, ne-am facut datoria a resuma parerile unui specialist, recomandând ceia-ce ar fi de facut.—Dacă sunt alții mai cu cap, și au sfătuit pe administrația comunala să alerge după economii, al singura întreprindere unde practicare acestei nobile virtuți e mai pagubitore, căte o-data, de cât înseși risipa, aceasta numai poate fi treaba noastră, cără ne-am facut datoria la timp prin articolul „Plantațiile comunale“ din luna trecută.

Timpul ne va da dreptate; până atunci ținem să stabilim că și în această privință observația a fost nemeritată.

Frumosă Antiopi

Intr'o seară, bătrânul Sotiri se inapoiă acasă fără a se anunță, după cum avea obiceiul de a o face în tot-dăuna, prin vre-un cântec vesel din acelea învețate în timpul campaniei lui Marcu Boțaris.

El înaintă fără înțelet, ca și cum ar fi hesitat de a mai cădea pragul acestei case vechi, îmbrăcată totă în verdeță și în care unica lui flică, frumosă Antiopi, își aștepta de mult să se inapoeze.

Bătrânul palicari, eroul resboielor

independentă ellene, nu se grăbea de loc de a se întorce în astă-sără. De sigur vr'o mare supărare i îngreuna picioarele și i făcea să plece trist capul.

De obicei venind ușă lăsa privirea de la poarta intrării casei sale; știa că fiica sa, comoara sa, unica lui avuție pe pămînt, i aștepta pe prag de îndată ce audia cântecele său, printre sgomotul valurilor, cari se spărgeau de stâncile vecine.

Antiopia însă, sustrasă grijiel menajului, nu fusese încă avertisată de sosirea părintelui său, pe care i iubia din totă inima; și vedea de ocupațiunile casei fredonând un cântec de amor monoton și trist, cătă ale că se repetă, în ecurile munților Epirului. Ea se gădea la Iancu logodnicul ei, care plecase cu un ceas mai înainte, pentru a se doda ocupațiunile sale favorite, însă pericolosă: contrabanda de cafea și rom în Grecia.

De o-dată tresări auzind poarta scărtând în balamalele sale; se întorse și văzu pe tatăl ei întrând trist și abătut.

Sărmana copilă nu putu să și reție o esclamație de surprisă, tatăl ei tot-d'a-una vesel, mulțumit, nu i s-a înfațisat nică o-dată astfel.

Dar ce ai tată? întrebă dinsă cu spaimă.

N'am nimic, său poate în curând nu voi mai avea nimic, respunse bătrânul.

La aceste cuvinte, tânără fată privi pe tatăl ei mirată; nu înțelegea aceste cuvinte și i întrebă cu privirea spre a i putea înțelege mai bine.

Bătrânul Sotiri însă, se aşedă într'un colț și gândurile sale păreau să fi absorbit cu totul.

După un moment, Antiopi încerca să spune:

A venit Iancu, pe aici, tată dragă. Atunci bătrânul ridică de o-dată capul și privind-o i respunse brusc:

Antiopi, nu te mai gândi la dênsul.

Tânără fată scose un strigăt și se aruncă asupra tatălui său.

Acesta se scula și o respinse.

Fiica mea, i disse bătrânul, Iancu nu trebuie să mai existe pentru tine. Părăsește frumusele tale vise de viitor, după cum și eu a trebuit să le abandon pe ale mele. Suntem bătămați. Dumnezeul lui Mahomet are prioritate asupra D-zeului nostru. Am luptat contra pagânilor, și am pierdut vederea, (bătrânul perduse un ochiu în timpul răbelului turcesc

pentru neatarnare) am căutat a scăpa patria de jugul otoman.

Astă-dă, mai mult ca în tot-d'a-una suntem sclavi și frații ne-avem părăsit. Nu mai aveam nimic de căt pe tine, — și tu chiar nu mă ești a mea!.....

Bătrânul tăcu, însă Tânără fată, temându-se că tatăl i vorbește în urma unei impresiuni ore-care, ceia ce nu i se prea întâmplă, așeându-se langă dênsul reluat:

Tată, nă fac să sufer, ce întâlnire rea ai avut? De ce mi spui să nu mă mai gândesc la Iancu și mi spui că nu mă sunt a ta? Nu sunt aici pentru a te iubi și îngriji ca și în trecut?

Bătrânul nu respunse de căt prin un oftat înăbușit.

El se răspre cu căldură în mâinile sale uscate frumosul cap brun al Antiopii depunând o lungă sărutare pe fruntea-i virgină.

O lacrimă ferbină scăpa din ochiul bătrânumui palicari în părul tinerei sale, fice.

De o-dată bătrânul se ridică că impins de un resort.

Lăsând pe fiica sa, care i privea mai mult cu mirare de căt cu spaimă, și măsurând cu pași repeptă odaia strigă:

Mai bine să terminăm îndată... fiica mea, scumpul meu copil, o mare nenorocire a căut pe capul nostru...

Ce s'a întâmplat? întrebă fată deveniud îngrijită.

Te a... te a vedut pașa!... răcni bătrânul.

La aceste cuvinte, sărmanul copil scose un strigăt strident cădând ca o masă.

Lovitura fusese prea tare.

Intr'adepăr, era de plâns sărmană, căci pașa de Ianina, un bătrân satyr, cunoscut în totă regiunea pentru infamiile sale, un lăsa să-l scape ușor prada. De îndată ce descoperea căte o nouă victimă, ori-ce l-ar fi costat, trebuia să o posede, și forte rare au fost acelea cari au reușit să se sustragă lubricității acestui despot bătrân.

Antiopi, frumoasa Antiopi, după cum era numita de toți în general se găsi în drumul acestui satrap modern și avu nefericirea de a fi zărâtă de dênsul.

Nu trebui mai mult de căt a ordona părintelui nefericitelui copile de a-i o preda a doua și, pașa având intenția de a-i face marea onore de a-i admite pe fiica sa ca să împartă favorurile haremului său pașacial.

Bătrânul Sotiri, care trăia de mai mulți ani la Santi-Quaranta, în provincia Ianina, era de religie catolică ortodoxă. El nu era de loc vesel de onoarea ce-i facea pașa. Din contra erea coprins de cea mai adâncă disperare.

Revenind în simțire, Tânără fată păru să și reculege memoria. Apoi cu o voce fermă și hotărâtă, disse:

Tată... mă voi duce!

Bătrânul nu respunse, însă privi pe fiica sa, și fulgerile de mânie și ură ce-i străluceau în ochii ei mari negri, nu-i scăpară.

Fiica mea, replică el cu vocea emoționată, știi că te iubesc mai presus de orice. Sună bătrân și mai am puțin de trăit.

Tu ești frumoasă, ești Tânără, logodită.... Dute, pleacă, fugă și lasă mă aici, voi să sufer demn pentru tine. Pleacă, fugă... dacă vrei... Multe din tovarășele tale, asemenea nenorocite ca tine, vor avea rindul să cadă în mâinile călăului teu.

Tată, plec!

Acesta fu eroicul respuns al copilet. Însă în ochii ei strălucea un ce sinistru. Bătrânul și contemplă fiica un moment fără a dice un cuvânt.

Privirile lor se încrucisără și tată și fiica se înțeleseră.

Sotiri scose din larga lut cingătore un pumnal de damasc și îl întinse fiicei sale care îl luă și îl ascunse în haina ei.

A doua și populația turcă din Santi-Quaranta era în picioare, din cauza noutății sosite că pașa de Ianina a fost asasinat cu pumnalul de frumoasa Antiopi pe care o incorporatează în seraiul său.

Eunucii săi legat imediat pe Tânără fată, și băgând-o într'un sac, după ordinul autorităților secundare au aruncat-o în mare.

Astfel s'a înplinit sacrificiul Antiopiei care se devotă pentru a scuti sărmancile sale tovarășe, de sortă ce le-ar fi atins.

Mult timp după aceasta un bătrân orb umbra de dimineață până seara chemând despră.

Antiopi, Antiopii, copila mea, unde ești?

Nici chiar ecoul nui respundeau numai sgomotul valurilor venea să înăbușe vocea bătrânumui, atins cu nebunie în urma acestui trist eveniment.

El mură.

Trad. de

E. Vincier.

PROIECT

pentru alimentarea cu apă a orașului
Constanța.

RAPORT PRELIMINAR

(Urmare).

Modul de distribuție.

E de admis că apa să se distribuie în ceia-ce se chiamă serviciu *constant*, adică să pătă curge la orice oră și dilei său năptel și să se găsească sub *presiune înaltă*, adică să se ridică cu de la sine putere la cel puțin 10 m. înălțime în părțile cele mai ridicate ale orașului.

Constanța fiind destul de accidentată ca nivel, acăea presiune disponibilă va fi un minim; și se va găsi numai lângă un rezervor. La o mică depărtare de densul, presiunea disponibilă se va vedea sporită, grația pantel repetă a orașului, așa că în părțile lui joase, care sunt și cele mai importante, cum este bulevardul Carol, apa se va găsi distribuită cu o presiune disponibilă de vre-o 40 m.

Asta-dă consumația de apă fiind foarte restrânsă la Constanța, din cauza scumpel ei, populația nu este prea obisnuită cu întrebunțarea unei mari cantități, și acă în paguba igienei publice și private. Pentru a se provoca o îndreptare în acăea stare, propun o distribuție gratuită de apă, prin stabilirea unui număr de 88 fântâni publice, în diverse părți ale orașului. Această gratuitate în distribuție mi s-a părut cu atât mai justificată, cu cat nici nu este de așteptat astă-dă că, procedându-se altfel, populația mărginașă a orașului, care este absolut cea mai numerosă la Constanța, să se aboneze la fântânele publice și să-și tragă conducte de apă până în interiorul locuințelor, cum se practică în orașele bogate. De alt-minterea, acăea gratuitate a distribuției apel se justifică cu atât mai veros, cu cat luorările pentru alimentarea orașului având a fi execuțate, cum sper, cu fonduri municipale, iar nu pe socoteala unui concesionar, care ar exploata apel în trebuințarea apel, tot populația orașului va avea să procure acele fonduri, sau mai bine să anuită ilelor, pe cale de contribuție.

Sistemul acesta de gratuitate a apel luate din fântânele publice, nu exclude ca cetățenii care ar dori să-și tragă apă până în locuințele lor, să o pătă face pe cale de abonamente, de la cari Primăria ar incasa dreari taxe.

Modul acesta de distribuție, care convine atât de bine unui oraș cu populație rară și puțin fortunată în mare parte, este și mai economic ca cost ai lucrărilor de execuțat de o cam dată, pentru că nu obligă la punerea de conducte de distribuție pe toate stradale ora-

șului, întreaga lă suprafață fiind totuși deservită cu apă. O simplă aruncătură de ochi pe planul orașului, dat în desenul N-rul 3) anexat acestui raport, plan în care s'a indicat, în ante-proiect, atât stradale de canalizat de o cam dată, cât și fântânele de aşediat, va fi destul sper, pentru a dovedi acăea. Când de alt mintere, pe o stradă care de o cam dată n'a fost prevăzută cu conductă de apă, se vor găsi multă cetățenii care să dorescă a-și introduce apă în proprietățile lor, nimic nu va fi mai ușor de cat să se canalizeze și acea stradă. Dispoziții vor fi luate ca atari adăuse în canalizația de execuțat de o cam dată, să se pătă face oricând, fără ca sistemul general al distribuției să fie alterat în ceva.

Canalizația și aparatele de distribuție.

Pentru realizarea modulului de distribuție mai sus expus, propun, așa după cum se indică în planul anexat, o canalizație de distribuție de vre-o 12.500 metri desvoltare, care să deserve 88 fântâni incongelabile, cu guri de stropit și de incendiu, din care trei (la Gara, în piata Ovidiu și la Catedrala) să fie monumentale, cu țigători de apă, iar alte cinci (la bariera Tulcea, în Obor, la bariera Mangalia, la Vama și în Port) să fie cu basine pentru adapă vitelor.

Canalizația acăea și aparatele de distribuție aşediate pe densul se vor putea spori mai târziu în orice proporție, organele de distribuție de execuțat acum fiind capabile de a debita 8000 m. c. apă pe di sau 92,59 litri pe secundă, deși nu se va distribui de o camdată de cat 4000 m. c. pe di.

Pentru ca aparatele de distribuție să pătă debita apă într'o proporție cat se poate de corespunzătoare consumației punctelor în care ele ar fi aşediate, diametrele canalizației ce le deservă se vor calcula după metoda următoare:

Voi împărți suprafața totală a orașului în două zone: una însemnată pe plan cu tinta albastră, de o întindere de 113,8 ectare, căreia-să, în vederea rarei sale populații, i-affect. În stagiul definitiv al alimentării, căte 0^{tr}.291 pe ectar și secundă; o a-doua zonă însemnată cu roșu, de 98,1 ectare suprafață, mult mai populată de cat ce d'intel, cărei-a destin o cantitate de apă de trei ori mai mare și adică căte 0^{tr}.873 pe ectar și secundă. După această repartiție, totalul cantității de apă de distribuit va fi:

în zona albastră, $113,8 \times 0^{tr}.291 = 33^{tr}.13$

în zona roșie, $98,1 \times 0^{tr}.873 = 59^{tr}.46$

Total . . . 181^{tr} 92^{tr}.59

pe secundă.

sau 800 m. c. apă pe di.

Voi măsura, pentru fiecare arteră

sau porțiune de arteră de distribuție, suprafață de oraș ce ar avea a deservi și, multiplicând acăea suprafață prin cantitatea de apă afectată pentru unitatea de suprafață, așa cum am stabilit-mă sus, voi determina cantitățile de apă de secur prin acea arteră sau proporție de arteră, atât pentru distribuția în cale cat și pentru ce de extremitate.

Voi calcula în fine diametrele astfel ca, cu vitezele de curgere admise, conductele să pătă debita cantitățile de apă necesare distribuției în cale și celet de extremitate (¹)

Pentru că se poate întâmpla ca, atât prin modificarea în viitor a densității populației ce am considerat acum, cat și printr-o cauză oare-care, incendii mari, stabilirea de fabrica necesitând cantități mai mari de apă sau altele, cantitatea de apă ce am afectat unei părți a orașului prin repartiția de acum să nu fie suficientă, am adoptat în traseul arterelor de alimentare *sistemul circular*, care permite ca, în casă cand într'un punct ar fi o consumație mare, extra-ordinară, acest punct să fie deservit și de alte conducte de cat acela ce-l alimentă normal.

Grăție acestui sistem, nepotrivirile ce pot exista în capacitatea dă debita a conductelor și lipsa în casă de consumație extra-ordinară în un punct al orașului, se găsesc pe deplin înălțurate.

Pentru a evita închiderea alimentării într'o parte a orașului în casă de spargere a verii unei artere alimentare, am făcut să plece, de la rezervor două diferite artere așa că o arteră ne mai funcționând, ce altă să facă serviciul și pentru arteră scosă momentan din exploatare.

Costul lucrărilor**Cheltuială comparativă.**

Este greu a se evalua, după un ante-proiect, costul lucrărilor de execuțat.

(1). Metoda generalmente urmată pentru calculul debitelor parțiale ale unei conducte de apă difera de a noastră. De obicei se calculează consumația pentru fiecare stradă sau porțiune de stradă și se ține cont de rezultatele acestui calcul în stabilirea diametrului conductelor.

Acăea metodă dă rezultate destul de apropiate de realitate, acolo unde orașele sunt definitiv său aproape definitiv clădite și, prin urmare, se poate aprecia, pentru o destul de lungă perioadă de ani, consumația de apă dintr-o fiecare din stradale lor.

Dacă însă am aplica acăea metodă la orașele românesci în genere și la Constanța în parte, orașe în formăjune, a căror densitate de populație nu este stabilită, cred că obțin rezultate care să nu fie satisfăcătoare.

Pentru acest evant, întrebujesc de ordină în calculul consumației metodă ce am descris mai sus și pe care o pot numi „coefficientul de consumație pe suprafață și zone”.

CONSTANȚA

Cu toțe acestea, pentru ca Consiliul comunăl să poată cunoașce cifra la care se prevede că se va ridica costul lucrărilor pentru alimentarea cu apă a orașului Constanța, voi indica aci sumele apropiate cu cari se vor putea executa aceste lucrări.

Captarea.

Puțuri de captare, 4 la 6000 lei. 24000
Conduete între puțuri și pompe,
cu accesoriile, 200 la 50 lei 10000
lei 34000

Aducerea.

Construcțiunea stabilimentului idraulic pentru machini elevatore de 140—150 cai vaporă putere, locuințele personal. și magasiele coprinse . . 52500

Generator de abur, machini și pompe elevatore de 70—75 cai putere, accesoriile cuprinse, a 800 lei de cal . . . 60000

Conductă de aducere, în tuburi de fontă de 6", 50 diametru, 7030" la 40 lei . . . 281200

Reservor îngropat, în beton, consolidarea terenului de fundație și accesoriile cuprinse 600 m. c. capacitate a 70 lei de m. c. 42000
lei 435700

Distribuția.

Canalizații de distribuție, de diverse diametre robinetele vane și accesoriile cuprinse, 12500 m. la 10 lei metrul în mediu 125000

Fântâni cu guri de stropit și de incendiu, 80 bucăți la 400 lei 32000

Fântâni cu basin de adăpat, 5 bucăți la 400 lei 2000

Fântâni monumentale, 3 la 1500 lei 4500
lei 163500

Diverse.

Esproprieri, direcțiune și supraveghere de lucrări, neprevăzute 66800

Total 700000

Dacă la această sumă de 700000 lei, care se prevede pentru o distribuție de 4000 m. c. de apă, se adaugă cheltuele cărora rămân de făcut mai târziu pentru complectarea alimentației în vederea unei populații de 40000 suflete, cheltuieli care sunt:

Puțuri de captare, 3 la 6000 lei 18000

Noui generatori de abur, machini și pompe elavatoare

pentru alți 70—75 cai putere,	
a 800 lei de cal	60000
Complectarea rezervorului prin alți 600 m. c. capacitate a 70 lei	42000
Diverse și neprevăzute	16000
	lei 130000

ajungem la o cheltuială totală de 830 000 lei, pentru o distribuție de 8000 m. c. pe jî.

Acesta revine la 103 lei 75 pe metru cub apă distribuită pe jî, sau, pentru o populație de 40000 suflete, la o cheltuială de 20 l. 75 b. pe suflet și metru cub.

Alimentarea cu apă a orașului Romnicul-Sărăt, care are o conductă de aducere de 7085", 50, un rezervor de 600 m. c. capacitate și o canalizație interioară de 17430", 65 cu 3000 m. c. apa de distribuit pe jî, alimentația ce se execută în condiții foarte economice, revine la un cost de 210 l. 38 pentru metru cub apă distribuit pe jî, și luând populația orașului drept 15000 de suflete, la 41 l. 66 pe suflet și m. c. de apă distribuită.

M. Cucu St., inginer.

București 30 Martie 1895

LIBRARIA ȘI TIPOGRAFIA

„Universală“

SR. M. GRIGORIU

CONSTANȚA

LIBRARIA

Este asortată cu tot ce se atinge de articole de librărie; precum:

Papeterie bogat montată cărți scolare, de școală și diferite Române în limba

ROMANA ȘI FRANCEZA

Articole de piele, albume de fotografii și poezii, portofolii etc. etc.

Colecții de diferite tablouri, cornise pentru fotografii.

JUCARII DE COPII ȘI PAPUȘI.

Parfumerie și săpunuri, Note pentru Piano din țară și străinătate.

TIPOGRAFIA

Asortată cu diferite litere tactura cea mai modernă pote efectua ori-că lucrare precum:

Cărți, Ziar, Afise Registre, Adrese, Circulări, etichete, Cărți de vizită de logodnă, bilete de nuntă, și de doliu.

Deposit de tot felul de Imprime și registre necesare Domnior orice receptor, Onor. Primării și Epitropieelor de Biserici.

LEGATORIE DE CARTI

Efectuarea promptă și prețurile căt se poate de moderate.